EVROPSKÁ
KOMISE

V Bruselu dne 14.10.2021
COM(2021) 632 final

ZPRÁVA KOMISE EVROPSKÉMU PARLAMENTU A RADĚ

o vývozních povoleních v roce 2020 podle nařízení o obchodování s některým zbožím, které by mohlo být použito pro trest smrti, mučení nebo jiné kruté, nelidské či ponižující zacházení nebo trestání

1. Úvod

Cílem nařízení (EU) 2019/125 o obchodování s některým zbožím, které by mohlo být použito pro trest smrti, mučení nebo jiné kruté, nelidské či ponižující zacházení nebo trestání[1] je zabránit jednak trestu smrti a jednak mučení a jinému krutému, nelidskému či ponižujícímu zacházení nebo trestání v zemích mimo EU. Nařízení rozlišuje mezi:

- zbožím, které je ze své podstaty protiprávní a nemělo by s ním být obchodováno vůbec (příloha II), a
- zbožím, které může mít oprávněná použití, jako jsou prostředky pro vymáhání práva (příloha III) a zboží pro terapeutické použití (příloha IV).

Obchod se zbožím uvedeným v přílohách III a IV podléhá určitým omezením.

V čl. 26 odst. 3 nařízení se stanoví, že členské státy musí vypracovat veřejnou výroční zprávu o činnosti. Tato zpráva musí obsahovat informace o počtu obdržených žádostí, o dotčeném zboží a zemích a o rozhodnutích, která v případě těchto žádostí přijaly. Ustanovení čl. 26 odst. 4 stanoví, že Komise musí vypracovat výroční zprávu sestavenou z výročních zpráv o činnosti zveřejněných členskými státy. Zprávu musí zpřístupnit veřejnosti.

Tato zpráva Komise obsahuje informace o činnostech členských států v roce 2020 týkajících se povolování vývozu zboží[2], které by mohlo být použito k mučení nebo k výkonu trestu smrti.

Všechny členské státy předložily zprávu o počtu vývozních povolení, která byla udělena či odmítnuta podle čl. 11 odst. 1 a čl. 16 odst. 1, a o zboží a zemích určení, kterých se dotčená povolení týkají. V některých případech příslušné orgány v členských státech rovněž informovaly o počtu nebo množství zboží povoleného pro vývoz a o kategoriích konečných uživatelů, jimž bylo toto zboží dodáno.

Povolení podle nařízení (EU) 2019/125

Ustanovení čl. 11 odst. 1 a čl. 16 odst. 1 nařízení vyžadují povolení pro vývoz[3] zboží uvedeného v příloze III a v příloze IV.

Příloha III uvádí některé zboží, které by mohlo být použito pro mučení nebo jiné kruté, nelidské či ponižující zacházení nebo trestání. Zboží uvedené v příloze III spadá do těchto kategorií: zboží určené k zadržování lidí, zbraně a zařízení určené ke zvládání nepokojů nebo k vlastní ochraně, zbraně a zařízení pro rozptyl paralyzujících nebo dráždivých chemických látek určené ke zvládání nepokojů nebo k sebeobraně a některé související látky.

Příloha IV uvádí některé chemické látky, které by mohly být použity v injekčních aplikacích smrtelné dávky.

([1]) Úř. věst. L 30, 31.1.2019, s. 1.

([2]) Neposkytuje informace o tom, jak vývozci využívají všeobecné vývozní povolení Unie podle přílohy V nařízení pro vývoz zboží uvedeného v příloze IV.

([3]) Podle čl. 2 písm. d) nařízení se „vývozem“ rozumí „odeslání zboží z celního území Unie, včetně odeslání zboží, u nějž se vyžaduje celní prohlášení, a odeslání zboží poté, co bylo uskladněno ve svobodném pásmu ve smyslu nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 952/2013“.

S výjimkou případů, kdy se pro vývoz zboží uvedeného v příloze IV používá všeobecné vývozní povolení Unie stanovené v příloze V, musí být vývozní povolení získáno od příslušných orgánů dotčeného členského státu uvedených v příloze I nařízení.

Vývoz do míst určení uvedených v obecném vývozním povolení Unie se obvykle může uskutečňovat bez získání individuálního nebo souhrnného povolení uděleného členským státem. Dosavadní postup byl takový, že země mimo EU je zařazena do přílohy V, pokud ratifikovala příslušnou mezinárodní dohodu se závazkem zrušit trest smrti za všechny trestné činy. V případě zemí, které nejsou členy Rady Evropy, to znamená, že daná země musela bez výhrad ratifikovat Druhý opční protokol k Mezinárodnímu paktu o občanských a politických právech.

Existuje-li však důvodné podezření, že vývozce není schopen dodržet podmínky tohoto povolení nebo právní předpisy upravující kontrolu vývozu, může příslušný orgán vývozci používání všeobecného vývozního povolení Unie zakázat.

Ustanovení čl. 20 odst. 2 nařízení (EU) 2019/125 uvádí, že vývozní povolení udělené členským státem může být individuální (vývozní povolení pro jednoho konečného uživatele nebo příjemce v zemi mimo EU) nebo souhrnné (vývozní povolení pro jednoho nebo více určených konečných uživatelů nebo distributorů v jedné nebo více určených zemích mimo EU) [4].

Články 3, 4 a 5 nařízení zakazují vývoz, dovoz a tranzit zboží uvedeného v příloze II. Příslušné orgány mohou udělit výjimku ze zákazu, avšak pouze tehdy, pokud se prokáže, že se toto zboží použije výhradně pro účely veřejného vystavení v muzeu z důvodu svého historického významu (buď v zemi mimo EU, nebo – v souladu s článkem 4 – v členském státě).

2. Udělená a odmítnutá povolení

V roce 2020 činil celkový počet oznámených povolení 247, přičemž 11 členských států uvedlo, že povolení udělilo. Zbývající členské státy informovaly Komisi, že žádné žádosti o povolení podle nařízení neobdržely.

Vzhledem k tomu, že definice individuálního povolení a souhrnného povolení uvedené v článku 2 nařízení nezahrnují kvantitativní složku, neuvádí se v počtu udělených povolení počet nebo množství zboží, na které se tato povolení vztahují. Ani informace, které členské státy poskytují Komisi, obvykle nerozlišují mezi individuálními povoleními a souhrnnými povoleními.

Nařízení vyžaduje, aby příslušné orgány zkontrolovaly, zda vývozní povolení neobsahuje náznaky, že v případě vývozu může být zboží použito pro účely mučení nebo jiného krutého, nelidského či ponižujícího zacházení nebo trestání (příloha III) nebo k výkonu trestu smrti (příloha IV). V čl. 20 odst. 8 nařízení se proto uvádí, že příslušný orgán by měl obdržet „úplné informace, zejména o konečném uživateli, zemi určení a konečném použití zboží“.

[4] Úplná definice „individuálního povolení“ je uvedena v čl. 2 písm. p). Úplná definice „souhrnného povolení“ je uvedena v čl. 2 písm. q).

Členské státy oznámily, že v roce 2020 zamítly 23 žádostí o vývozní povolení. Oznámené případy zamítnutí se týkaly určitých zamýšlených transakcí se zákazníky v Alžírsku, Andoře, Brazílii, Kamerunu, Chile, Číně, Hongkongu, Iráku, Malajsii, na Filipínách, v Saúdské Arábii, Thajsku, Ugandě, Spojených arabských emirátech a Vietnamu. Nepovolené transakce se týkaly především zboží uvedeného v příloze III pod kódem 3.1[5]. Některé se týkaly zboží uvedeného v příloze III pod kódem 1.1[6] (Saúdská Arábie), 2.1[7] (Alžírsko), 3.4[8] (Hongkong, Thajsko) a 3.6[9] (Irák). Zamýšlený vývoz do Malajsie se týkal zboží uvedeného v příloze IV pod kódem 1.1 d) *(sodná sůl pentobarbitalu)*. Další zamýšlený vývoz do Hongkongu se týkal zboží uvedeného v příloze IV pod kódem 1.1 *(Jiná barbiturátová anestetika s krátkodobým či okamžitým působením*).

Články 3, 4 a 5 nařízení zakazují vývoz, dovoz a tranzit zboží uvedeného v příloze II. Nařízení umožňuje příslušným vnitrostátním orgánům udělit výjimku ze zákazu, avšak pouze tehdy, pokud se prokáže, že se dotčené zboží použije výhradně pro účely veřejného vystavení v muzeu z důvodu svého historického významu (buď v zemi mimo EU, nebo – v souladu s článkem 4 – v členském státě). Příslušné orgány uvedly, že takové výjimky v roce 2020 neudělily.

Příloha 1 této zprávy obsahuje informace o počtu vývozních povolení udělených příslušnými vnitrostátními orgány v roce 2020 podle kategorie zboží (přílohy III a IV nařízení). Součástí informací o počtu udělených povolení není vývoz v rámci všeobecného vývozního povolení Unie (příloha V).

Příloha 2 obsahuje informace o počtu vývozních povolení a zamítnutí podle kategorie zboží (přílohy III a IV nařízení).

Příloha 3 obsahuje informace o počtu schválených a zamítnutých žádostí v období 2017–2020.

Příloha 4 obsahuje informace o počtu vývozních povolení udělených členskými státy.

Příloha 5 uvádí informace o hlavních oznámených místech určení povoleného vývozu.

Příloha 6 shrnuje informace o oznámeném konečném použití povoleného vývozu v roce 2020, které byly poskytnuty Komisi.

Přílohy 7 a 8 uvádějí přehled zboží povoleného pro vývoz, jeho místa určení a oznámené konečné použití.

([5]) Zboží uvedené v příloze III pod kódem 3.1: přenosné zbraně a zařízení, z nichž vychází dávka paralyzující nebo dráždivé chemické látky.
([6]) Zboží uvedené v příloze III pod kódem 1.1: Pouta a spojené řetězy (kromě běžných pout).
([7]) Zboží uvedené v příloze III pod kódem 2.1: Elektrické obušky.
([8]) Zboží uvedené v příloze III pod kódem 3.4: Směsi obsahující nejméně 0,3 % hmotnostních PAVA nebo OC a rozpouštědlo (pepřový sprej).
([9]) Zboží uvedené v příloze III pod kódem 3.6: fixní nebo vestavitelné zařízení pro rozptyl paralyzujících nebo dráždivých chemických činitelů s širokým dosahem.